

นิพนธ์ต้นฉบับ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณพื้นที่
ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงระเนง อำเภอยางตลาด และอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

**People Participation in Forest Resource Conservation at
Pa Dong Ranaeng National Reserved Forest,
Yang Talat and Huai Mek Districts, Kalasin Province**

สำรวจ สุดเจลิยว*
สันต์ เกตุปราณีต
ปัสสิ ประสมสินธุ์

Sumruay Sudchaleaw*
San Kaitpraneet
Patsi Prasomsin

คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10900
Faculty of Forestry, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok, 10900 Thailand
*Corresponding Author, E-mail: Suchina2009@hotmail.com

รับต้นฉบับ 2 เมษายน 2556

รับลงพิมพ์ 9 พฤษภาคม 2556

ABSTRACT

The objectives of this study were to investigate socio-economic characteristics, people participation level and factors affecting forest resource conservation at Pa Dong Ranaeng national reserved forest, Yang Talat and Huai Mek districts, Kalasin province. Data collection was conducted from May 2012 to February 2013 (totally 8 months). The data were collected by using the designed questionnaires and interviewed 386 household heads. Statistical analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation, maximum, minimum, t-test and F-test with the significance level of .05. Data analysis was done by using computerized software package.

The results showed that most respondent was male, with ages ranging from 51 to 60 years old, graduated at the primary school / lower level. Average settlement period was 37.38 years, Agriculture was their main occupation and it also was minor occupation. The average size of land holding was 13.69 rais. The average number of household members was 4.37 persons. Benefit from forest resource was at the medium level. Knowledge about forest resource conservation was at the high level. People participation in forest resource conservation was at the medium level, with an average score of 2.53. Factors affecting people participation in forest resource conservation were age, education level, minor occupation, size of land holding, number of household members, number of household labours, settlement period, network member being, receiving of forest information, knowledge about forest resource conservation, and receiving of forest benefit.

Keywords: people participation, forest resource conservation, Pa Dong Ranaeng national reserved forest, Kalasin province

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะเศรษฐกิจและสังคม ระดับการมีส่วนร่วม ของประชาชน และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนที่อาศัยอยู่รอบบริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงระแนง อำเภอขามเฒ่า และอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ ศึกษาตั้งแต่เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2555 ถึง กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 รวมระยะเวลา 8 เดือน การเก็บตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม สัมภาษณ์หัวหน้าครัวเรือน ตัวอย่าง จำนวน 386 ครัวเรือน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าทดสอบ t และค่าทดสอบ F วิเคราะห์ข้อมูล โดยคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลจากการศึกษาพบว่า กลุ่มประชากรตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นผู้ชายมีอายุ 51-60 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา/ต่ำกว่า ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานเฉลี่ย 38 ปี มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักและเป็นอาชีพรอง ขนาดที่ดินที่ถือครองเฉลี่ย 13.69 ไร่ มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.37 คน การได้รับประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้ อยู่ในระดับปานกลาง มีความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับมาก ประชาชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 คะแนน สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงระแนง ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพรอง ขนาดพื้นที่ถือครอง จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน การเป็นสมาชิกเครือข่าย การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับป่าไม้ การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และการได้รับประโยชน์จากป่าไม้

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงระแนง จังหวัดกาฬสินธุ์

คำนำ

ป่าไม้เป็นทรัพยากรธรรมชาติอันสำคัญยิ่ง ชนิดหนึ่งของโลก มีค่ามหาศาลต่อมวลมนุษยชาติและสิ่งที่มีชีวิตอื่นๆ คือ ป่าไม้ให้ปัจจัยสี่ อีกทั้งยังมีความสำคัญอย่างมากในแง่ของการอนุรักษ์ดิน น้ำ และสัตว์ป่า ถึงแม้ว่าป่าไม้จะเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถทดแทนได้เองตามธรรมชาติ ถ้าหากมีการจัดการไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ จะทำให้ทรัพยากรป่าไม้ที่มีอยู่จำนวนมากเพียงใดก็ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการในด้านต่างๆ ได้อย่างเพียงพอ (นิวัตติ, 2541)

จากอดีตถึงปัจจุบันพื้นที่ป่าไม้ของประเทศไทย ลดจำนวนลงอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยมีพื้นที่ทั้งหมด 320.69 ล้านไร่ ในปี พ.ศ. 2504 เคยมีพื้นที่ป่าไม้ 170.93 ล้านไร่ หรือร้อยละ 53.30 ของพื้นที่ประเทศ และข้อมูลที่ได้จากการแปลตีความภาพถ่ายดาวเทียม

LANDSAT-5 ในปี พ.ศ. 2551 ปรากฏว่าเหลือพื้นที่ป่าไม้จำนวน 107.24 ล้านไร่ หรือร้อยละ 33.44 ของพื้นที่ประเทศ (กรมป่าไม้, 2551) การลดลงของพื้นที่ป่าไม้ของประเทศ ทำให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรอื่นๆ และยังส่งผลให้ประชาชนชนบทที่พึ่งพิงทรัพยากรป่าไม้ มีการบุกรุกพื้นที่ป่าไม้เพิ่มมากขึ้น ก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐกับประชาชน

สำหรับการแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรป่าไม้ จำเป็นต้องดำเนินกิจกรรมหลายอย่าง ได้แก่ การอนุรักษ์และการปราบปรามป้องกันรักษาป่าการส่งเสริมการปลูกป่าการสร้างเครือข่ายความร่วมมือและการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในปัจจุบันการวางแผนจัดการทรัพยากรป่าไม้จะมุ่งเน้นให้ประชาชนในท้องถิ่นซึ่งถือเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับทรัพยากรป่าไม้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ด้านทรัพยากรป่าไม้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 โดยให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2550)

ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงระแนง ได้รับการประกาศให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติตามราชกิจจานุเบกษา ลงวันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2499 ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคลองขาม ตำบลบัวบาน ตำบลเขาพระนอน ตำบลโนนสูง และตำบลอิฐี อำเภอยางตลาด ตำบลกุดโดน ตำบลคำเหมือดแก้ว และตำบลโนนสะอาด อำเภอยัญเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ มีเนื้อที่รวมทั้งสิ้น 111 ตารางกิโลเมตร หรือเท่ากับ 69,375 ไร่ ผลพวงจากการพัฒนาของจังหวัดในด้านต่างๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจสังคม ทำให้พื้นที่ป่าไม้มีปริมาณลดลงอย่างต่อเนื่อง ในปัจจุบันมีพื้นที่ป่าไม้เหลืออยู่ประมาณ 49,613 ไร่ ซึ่งประกอบด้วยพื้นที่สวนป่าในสังกัดกรมป่าไม้เนื้อที่ 21,106 ไร่ สวนป่าในสังกัดกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช เนื้อที่ 16,584 ไร่ พื้นที่ที่อนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในเขตปรับปรุงป่าสงวนแห่งชาติ (สทก.) เนื้อที่ 4,305 ไร่ พื้นที่แปลงควบคุมเนื้อที่ 7,618 ไร่ พื้นที่ที่หน่วยทหารพัฒนาเคลื่อนที่ 24 ขอใช้ประโยชน์ เนื้อที่ 256 ไร่ พื้นที่โหนดที่ดินและ น.ส.3 เนื้อที่ 1,568 ไร่ และพื้นที่อื่นๆ ประมาณ 1,375 ไร่ (สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 7 ขอนแก่น, 2555)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาลักษณะเศรษฐกิจ สังคม ความรู้ความเข้าใจ และปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ บริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงระแนง เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาและแนวความคิดของประชาชน เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดวางแผนจัดการทรัพยากรป่าไม้ป่าดงระแนงให้มีประสิทธิภาพ โดยการจัดการอย่างมีส่วนร่วมของประชาชน ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่อันจะเป็นการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ให้ดีขึ้นต่อไป

อุปกรณ์และวิธีการ

1. การรวบรวมข้อมูลทัศนคติ โดยการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ความรู้เกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ คั่นคว่าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดและขอบเขตการศึกษา

2. การรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ โดยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ที่ทำการศึกษา เช่น ประวัติความเป็นมา อาณาเขตพื้นที่ที่ทำการศึกษา ลักษณะภูมิประเทศ ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม ชุมชนบริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงระแนง อำเภอยางตลาดและอำเภอยัญเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

3. กำหนดประชากรเป้าหมายและกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นหัวหน้าครัวเรือนหรือตัวแทน

4. การกำหนดกลุ่มประชากรตัวอย่าง จากจำนวนครัวเรือนของประชาชน โดยใช้สูตรของ Yamane (1973) กำหนดความเชื่อมั่น 95% หรือความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่างที่ 0.05 ได้จำนวนตัวอย่าง 386 ครัวเรือน

5. การสุ่มตัวอย่างให้เกิดการกระจายในแต่ละหมู่บ้านตามสัดส่วนที่เหมาะสมโดยใช้สูตรของสูงงกช (2526)

6. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

6.1 นิยามหรือให้ความหมายตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม กรอบแนวคิดของงานวิจัยที่กำหนดขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานที่เกี่ยวข้อง

6.2 สร้างแบบสอบถาม โดยครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ และตัวแปรทุกตัวที่ศึกษา กำหนดไว้ตามกรอบแนวคิด ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการตรวจเอกสาร โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทางเศรษฐกิจ สังคม และข้อมูลทั่วไปของประชาชนตัวอย่าง

ส่วนที่ 2 ความรู้ ความเข้าใจของประชาชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้

ส่วนที่ 3 ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนที่อาศัยอยู่รอบบริเวณป่าสงวนแห่งชาติดงระแนง อำเภอขามเฒ่าและอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นคำถามเกี่ยวกับตัวแปรตาม ผู้ศึกษาใช้วิธีการตั้งคำถามเป็นมาตราวัดตามแบบของ Likert's Scale (พวงรัตน์, 2540) ซึ่งเป็นลักษณะคำถามที่ให้ผู้ตอบประมาณค่าในการตอบคำถาม

6.3 การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยนำแบบสอบถามที่จัดทำขึ้นไปเสนอต่อประธานกรรมการที่ปรึกษาและกรรมการร่วมเพื่อตรวจสอบและขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขให้ตรงตามเนื้อหา รวมถึงครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการศึกษามากที่สุดและสอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับเรื่องที่ทำการศึกษา

6.4 การทดสอบเครื่องมือ โดยการนำแบบสัมภาษณ์ไปทดสอบ (pre-test) จำนวน 30 ชุด ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับพื้นที่ที่ทำการศึกษา นำผลที่ได้มาตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้วยวิธีการของ Cronbach เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของคำถาม ตัวแปรตาม (พวงรัตน์, 2540) ค่า Alpha ที่ได้เท่ากับ 0.8184 การทดสอบความน่าเชื่อถือของคำถามความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ใช้สูตรของ Kuder-Richardson 20: KR 20 (ลิวน และอังคณา, 2524) ได้ค่าความน่าเชื่อถือเท่ากับ 0.9696

7. วิธีการเก็บข้อมูล โดยนำแบบสอบถามไปสัมภาษณ์กับหัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนจำนวน 386 ราย ของครัวเรือนตัวอย่างในหมู่บ้านเป้าหมาย ตามจำนวนครัวเรือนที่คำนวณได้ โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling)

8. การประมวลผลข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่รวบรวมได้ซึ่งตรวจสอบความเรียบร้อยแล้วมาจัดระบบข้อมูล เพื่อเตรียมวิเคราะห์ให้นำแบบสอบถามทุกฉบับ มาตรวจสอบความถูกต้อง

และทำการลงรหัส แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยจำแนกออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

9. การให้ค่าคะแนนตัวแปรตาม คือการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชน ดำเนินการจัดแบ่งอันตรภาคชั้นของคะแนนการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ออกเป็น 3 ชั้น ดังต่อไปนี้

$$\begin{aligned} \text{อันตรภาคชั้น} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{3} \\ &= 1.33 \end{aligned}$$

เมื่อได้ค่าอันตรภาคชั้นแล้ว สามารถกำหนดคะแนนระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนดังนี้คือ 1.00-2.33, 2.34-3.67 และ 3.68-5.00 คะแนน ซึ่งหมายถึง ระดับการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนอยู่ในระดับน้อย ปานกลาง และมาก ตามลำดับ

10. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (descriptive analysis) สำหรับข้อมูลทั่วไปด้านเศรษฐกิจสังคม ความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เป็นการรวบรวมข้อมูลที่ทำการศึกษาวิจัยในรูปแบบสถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด โดยนำเสนอในรูปแบบตาราง

11. การทดสอบสมมติฐานเป็นการศึกษาเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนท้องถิ่นในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ระหว่างกลุ่มของตัวแปรอิสระทางสังคมและเศรษฐกิจแต่ละตัว โดยใช้วิธีสถิติค่าทดสอบที (t-test) สำหรับตัวแปรอิสระที่แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม และใช้วิธีสถิติค่าทดสอบเอฟ (F-test) กับตัวแปรอิสระที่แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มขึ้นไป โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติไว้ที่ 0.05 ทั้งนี้การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ไมโครคอมพิวเตอร์และโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

ผลและวิจารณ์

ลักษณะเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน ที่อาศัยอยู่รอบบริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าดงระแนง อำเภอยางตลาด และอำเภอห้วยเม็ก จังหวัดกาฬสินธุ์

1. เพศ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 66.58 และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 33.42

2. อายุ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่อายุ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 50.26 รองลงมาได้แก่กลุ่มอายุ 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 24.61 และอายุ 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 19.17 โดยมีอายุเฉลี่ย 54.53 ปี อายุมากที่สุด 81 ปี และอายุน้อยที่สุด 15 ปี

3. ระดับการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา/ต่ำกว่า คิดเป็นร้อยละ 79.01 รองลงมา ได้แก่ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 9.07 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. คิดเป็นร้อยละ 8.81

4. การประกอบอาชีพหลักของครัวเรือน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 91.97 รองลงมาได้แก่ อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 5.96 อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 2.07

5. การประกอบอาชีพรอง (อาชีพเสริม) ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพรองทางเกษตรกรรมคิดเป็นร้อยละ 42.49 และรองลงมาไม่มีอาชีพรอง คิดเป็นร้อยละ 39.12 และค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 11.66

6. ขนาดพื้นที่ถือครอง ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนมากมีที่ดิน 16-20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 29.79 รองลงมามีที่ดิน 11-15 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 23.32 และ 6-10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 20.73 ขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 13.69 ไร่ มากที่สุด 70 ไร่ และน้อยที่สุด 1 ไร่

7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน

4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 74.61 รองลงมามีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนจำนวนไม่เกิน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 16.58 โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.37 คน มากที่สุด 7 คน และน้อยที่สุด 1 คน

8. จำนวนแรงงานในครัวเรือน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนไม่เกิน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 81.87 รองลงมามีจำนวนแรงงานในครัวเรือนจำนวน 4-6 คน คิดเป็นร้อยละ 18.13 จำนวนแรงงานเฉลี่ย 2.77 คน มากที่สุด 6 คน น้อยที่สุด 0 คน

9. รายได้รวมต่อปี ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีรายได้รวมต่อปีอยู่ในช่วง 50,001-150,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 72.80 รองลงมามีรายได้รวมต่อปีอยู่ในช่วง 150,001-250,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 19.95 และมีรายได้รวมต่อปีไม่เกิน 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4.66 โดยมีรายได้รวมต่อปีเฉลี่ย 141,377 บาท มากที่สุด 1,650,000 บาท น้อยที่สุด 20,000 บาท

10. ช่วงระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานตั้งแต่ 21-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 58.81 รองลงมา 41-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.27 และน้อยกว่า 21 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.07 มีค่าเฉลี่ย 37.38 ปี มากที่สุด 100 ปี น้อยที่สุด 10 ปี

11. การเป็นสมาชิกเครือข่ายสังคม ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เป็นสมาชิกเครือข่ายสังคม คิดเป็นร้อยละ 89.12 และไม่เป็นสมาชิกเครือข่ายสังคม คิดเป็นร้อยละ 10.88 โดยส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มกองทุนหมู่บ้าน

12. การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับป่าไม้ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เคยได้รับรู้ข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 96.37 ไม่เคยได้รับข่าวสาร คิดเป็นร้อยละ 3.63 โดยส่วนใหญ่ได้รับข่าวสารจากกำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน

13. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 72.02 รองลงมา มีความรู้อยู่ในระดับปานกลางและระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 21.24 และ 6.74 ตามลำดับ

14. การได้รับประโยชน์จากป่าไม้ ผลการศึกษาพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากป่าไม้อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 45.34 รองลงมาได้รับประโยชน์จากป่าไม้อยู่ในระดับน้อยและมาก คิดเป็นร้อยละ 41.71 และ 12.95 ตามลำดับ โดยมีกิจกรรมการใช้ประโยชน์สูงสุดคือ การมีส่วนใช้ไม้ในการก่อสร้างบ้านเรือน เครื่องใช้ในครัวเรือน

ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงระแนง อำเภอยางตลาดและอำเภอยัญญ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 2.53 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อจำแนกการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ออกเป็นรายด้านพบว่า 1) การมีส่วนร่วมศึกษาปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.85 คะแนน 2) การมีส่วนร่วมวางแผนงานในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.43 คะแนน 3) การมีส่วนร่วมปฏิบัติงานในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.45 คะแนน 4) การมีส่วนร่วมตรวจติดตามและประเมินผลงานในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.37 คะแนน

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงระแนง อำเภอยางตลาดและอำเภอยัญญ์ จังหวัดกาฬสินธุ์

ผลการศึกษาครั้งนี้และสรุปผลแสดงในตารางที่ 1

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ชาย และหญิง โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.22 และ 2.28 คะแนนตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง

สถิติ ($t = -0.831$; $p\text{-value} = 0.407$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ น้อยกว่า 41 ปี 41-50 ปี 51-60 ปี และ 61 ปีขึ้นไป โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.52 2.12 2.27 และ 2.23 คะแนนตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 3.470$; $p\text{-value} = 0.016$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะประชาชนที่มีอายุน้อยกว่า 41 ปี อาจจะมีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรป่าไม้โดยตรง รวมถึงการมีผลกำลังที่แข็งแรง ทำให้มีความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่าประชาชนที่มีอายุในช่วงอื่นๆ

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ประถมศึกษา/ต่ำกว่า มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. และปวส./อนุปริญญา/ปริญญาตรีหรือสูงกว่า โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.32 2.06 1.74 และ 2.00 คะแนนตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 13.782$; $p\text{-value} = 0.000$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนที่มีระดับการศึกษาไม่สูงมากนัก อาจจะต้องพึ่งพิงทรัพยากรป่าไม้โดยตรงเพื่อการยังชีพ และมักจะมีเวลาว่างหลังจากการประกอบอาชีพมากกว่า ทำให้เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาที่สูงกว่า

สมมติฐานที่ 4 ประชาชนที่มีอาชีพหลักต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ รับจ้าง ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และเกษตรกรกรรม โดยมี

คะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.48 2.25 และ 2.22 คะแนนตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพหลักต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ($F=2.104$; $p\text{-value} = 0.123$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 5 ประชาชนที่มีอาชีพรองต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ไม่มีอาชีพรอง เกษตรกรรม ค้าขาย รับจ้าง โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.51 2.15 1.71 และ 2.12 คะแนนตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีอาชีพรองต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 30.673$; $p\text{-value} = 0.000$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากกลุ่มประชาชนที่ไม่มีอาชีพรอง อาจมีเวลาในการเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่าประชาชนที่มีอาชีพรอง ได้แก่ เกษตรกรรม ราชการ/รัฐวิสาหกิจ รับจ้าง

สมมติฐานที่ 6 ประชาชนที่มีขนาดพื้นที่ถือครองต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ ไม่เกิน 5 ไร่ 6-10 ไร่ 11-15 ไร่ 16-20 ไร่ และ 21 ไร่ขึ้นไป โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.08 2.40 2.20 2.14 และ 2.54 คะแนนตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีขนาดพื้นที่ถือครองต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 6.584$; $p\text{-value} = 0.000$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนที่มีขนาดพื้นที่ถือครองมาก จะมีอาชีพหลักทางการเกษตรและมีความจำเป็นที่ต้องใช้น้ำในการเพาะปลูกพืชผลทางการเกษตร จึงให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ป่าไม้เพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ทำให้มีความมุ่งมั่นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่ากลุ่มที่มีพื้นที่ถือครองน้อย

สมมติฐานที่ 7 ประชาชนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร

ป่าไม้แตกต่างกันในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ ไม่เกิน 3 คน 4-6 คน และ มากกว่า 6 คนขึ้นไป โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.72 2.08 และ 2.65 คะแนนตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 51.035$; $p\text{-value} = 0.000$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนน้อยคือ ไม่เกิน 3 คน มักจะไม่ค่อยมีภาระเลี้ยงดูลูกมากนัก ทำให้มีเวลาที่เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่าครัวเรือนที่มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมาก

สมมติฐานที่ 8 ประชาชนที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ ไม่เกิน 3 คน และ 4-6 คน โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.19 และ 2.46 คะแนนตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีจำนวนแรงงานในครัวเรือนต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -3.276$; $p\text{-value} = 0.001$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการมีจำนวนแรงงานในครัวเรือนมาก จะมีแรงงานส่วนเกินจากการประกอบอาชีพของตนเอง ทำให้มีเวลาที่เข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากขึ้น

สมมติฐานที่ 9 ประชาชนที่มีรายได้รวมของครัวเรือนต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ไม่เกิน 50,000 บาท 50,001-150,000 บาท 150,001-250,000 บาท และ 250,001 บาทขึ้นไป โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.11 2.28 2.12 และ 2.10 คะแนนตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีรายได้รวมของครัวเรือนต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 2.214$; $p\text{-value} = 0.086$) ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

สมมติฐานที่ 10 ประชาชนที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ น้อยกว่า 21 ปี 21-40 ปี 41-60 ปี และ 61 ปีขึ้นไป โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.46 2.22 2.16 และ 2.73 คะแนนตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 5.181$; $p\text{-value} = 0.002$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนที่มีการตั้งถิ่นฐานเป็นระยะเวลานาน โดยเฉพาะตั้งแต่ 61 ปีขึ้นไป มักจะมีความผูกพันและเห็นความสำคัญของทรัพยากรธรรมชาติที่ได้ทำกรฟังกงมาเป็นเวลานานมาก จึงเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่าผู้ที่มิระยะเวลาการตั้งถิ่นฐานน้อยกว่า

สมมติฐานที่ 11 ประชาชนที่เป็นสมาชิกเครือข่ายต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เป็นและไม่เป็น โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.20 และ 2.57 คะแนนตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีการเป็นสมาชิกเครือข่ายต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = -4.010$; $p\text{-value} = 0.000$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนที่ไม่เป็นสมาชิกเครือข่ายใดๆ มักจะมีเวลาว่างมากกว่าผู้ที่เป็นสมาชิกเครือข่ายทางสังคม ทำให้สนใจที่เข้าร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่าผู้ที่เป็นสมาชิกเครือข่ายทางสังคม

สมมติฐานที่ 12 ประชาชนที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับป่าไม้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ เคยรับรู้ข่าวสาร และไม่เคยรับรู้ข่าวสาร โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.25 และ

2.00 คะแนนตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับป่าไม้ต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($t = 2.266$; $p\text{-value} = 0.038$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนที่เคยได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับป่าไม้ อาจจะมีความรู้ความเข้าใจและเห็นในคุณค่าความสำคัญของป่าไม้มากกว่า จึงทำให้ประชาชนที่รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับป่าไม้ อาจจะมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่าผู้ที่ไม่เคยรับรู้ข่าวสาร

สมมติฐานที่ 13 ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ น้อย ปานกลาง และมาก โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.50 2.43 และ 2.16 คะแนนตามลำดับ ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 10.033$; $p\text{-value} = 0.000$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้น้อยกว่า ส่วนใหญ่จะมีอาชีพหลักทางการเกษตรและไม่มือาชีพรอง เพราะมีข้อจำกัดทางด้านความรู้และเข้าใจในบทบาทของป่าไม้ในการอนุรักษ์ดินและน้ำ ที่เป็นสิ่งจำเป็นต่ออาชีพการเกษตรและมีเวลาว่างมากกว่า ทำให้มีความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่าผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ที่อยู่ในระดับมาก

สมมติฐานที่ 14 ประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากป่าไม้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกัน ในการวิเคราะห์ได้แบ่งตัวแปรอิสระเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ น้อย ปานกลาง มาก โดยมีคะแนนการมีส่วนร่วมเฉลี่ย 2.04 2.47 และ 2.04 คะแนนตาม

ลำดับผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากป่าไม้ต่างกันมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($F = 30.406$; $p\text{-value} = 0.000$) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากประชาชนที่ได้รับประโยชน์จากป่าไม้ในระดับปานกลางหรือเป็นไปในทางสายกลาง ซึ่งจะเอื้อต่อความยั่งยืนของทรัพยากรป่าไม้มากกว่าการพึ่งพิงทรัพยากรที่มากเกินไป โดยเก็บหาทรัพยากรป่าไม้

มาเพื่อการค้า ซึ่งจะเป็นการเก็บเกี่ยวผลผลิตที่เกินกำลังผลิต และในกลุ่มที่ได้รับประโยชน์จากป่าน้อยจะไม่ค่อยเห็นความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งทำให้กลุ่มที่ได้รับประโยชน์จากป่าในระดับปานกลางมีความตระหนักในคุณค่าของทรัพยากรป่าไม้มากกว่าและสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้มากกว่าผู้ที่ได้ประโยชน์จากป่าไม้ในระดับที่น้อยและมาก

Table 1 Results of hypothesis testing about factors affecting people participation in forest resource conservation at Pa Dong Ranaeng national reserved forest, Yang Talat and Huai Mek districts, Kalasin province.

Independent Variables	Results of hypothesis testing		
	F	t	P - value
1. Gender	-	-0.831	0.407
2. Age	3.470	-	0.016*
3. Education level	13.782	-	0.000**
4. Main occupation	2.104	-	0.123
5. Minor occupation	30.673	-	0.000**
6. Size of land holding	6.584	-	0.000**
7. Number of household members	51.035	-	0.000**
8. Number of household labours	-	-3.276	0.001**
9. Total household income	2.214	-	0.086
10. Settlement period	5.181	-	0.002**
11. Network member being	-	-4.010	0.000**
12. Receiving of forest information	-	2.266	0.038*
13. Knowledge about forest resource conservation	10.033	-	0.000**
14. Receiving of forest benefit	30.406	-	0.000**

Remarks: * significance level 0.05

** significance level 0.01

สรุป

1. ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน ผลจากการศึกษาพบว่า ประชาชนที่ทำการศึกษามากเป็นส่วนใหญ่เป็นผู้ชาย 51-60 ปี มีการศึกษาระดับประถมศึกษา/ต่ำกว่า ระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานเฉลี่ยประมาณ 38 ปี มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักและอาชีพรอง ขนาดที่ดินที่ถือครองเฉลี่ย 13.69 ไร่ มีจำนวน

สมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.37 คน ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับประโยชน์จากป่าไม้โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ บริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงระแนง พบว่า การมีส่วนร่วมในภาพรวมของ

ประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 คะแนน จำแนกระดับการมีส่วนร่วมออกเป็นรายด้านได้ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมศึกษาปัญหา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.85 คะแนน 2) การมีส่วนร่วมวางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.43 คะแนน 3) การมีส่วนร่วมปฏิบัติงาน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.45 คะแนน และ 4) การมีส่วนร่วมตรวจสอบ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.37 คะแนน

3. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ บริเวณป่าสงวนแห่งชาติป่าดงระแนง พบว่า ประชาชนที่มีความแตกต่างทางด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพรอง ขนาดพื้นที่ถือครองจำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือนระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐาน การเป็นสมาชิกเครือข่าย การรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับป่าไม้ การมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ และการได้รับประโยชน์จากป่าไม้ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ บริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงระแนง

4. ในการศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะคือ 1) จากการศึกษาในครั้งนี้พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้บริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงระแนงโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการมีส่วนร่วมด้านการติดตามและประเมินผลอยู่ในระดับปานกลางมีค่าเฉลี่ย 2.37 คะแนน ซึ่งมีค่าน้อยกว่าด้านอื่นๆ ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมหรือกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทมากขึ้น ในการเข้ามามีส่วนร่วมโดยการแสดงความคิดเห็นและการให้ความร่วมมือในการติดตามและประเมินผลเกี่ยวกับเรื่องที่จะเป็นประโยชน์สำหรับการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องและทำให้เกิดความยั่งยืนของทรัพยากรป่าไม้ อีกด้วย 2) หน่วยงานด้านป่าไม้ในพื้นที่ ควรนำผลการศึกษาศึกษาการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้ของประชาชนเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของประชาชนตัวอย่าง มาใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดการด้านส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการอนุรักษ์ทรัพยากร

ป่าไม้ บริเวณพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าดงระแนง เพื่อให้เกิดการจัดการตามสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในพื้นที่ และเป็นไปตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ต่อไป และ 3) ในการทำงานวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้เพิ่มเติมอีกด้วย เพื่อใช้เป็นการเปรียบเทียบและสามารถสรุปผลได้อย่างครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กรมป่าไม้. 2551. สถิติการป่าไม้ของประเทศไทยปี 2545. สำนักงานแผนงานและสารสนเทศ, กรุงเทพฯ.
- นิวัติ เรื่องพานิช. 2541. นิเวศวิทยาทรัพยากรธรรมชาติ. โรงพิมพ์รัฐวิเชียร. กรุงเทพฯ.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2524. หลักการวิจัยทางการศึกษา. โรงพิมพ์ทวีกิจการพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2550. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. กองการพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพฯ.
- สุบงกช จงมีกร. 2526. สถิติวิเคราะห์สำหรับงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์. ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ที่ 7 (ขอนแก่น). 2555. โครงการจัดการทรัพยากรป่าไม้เฉพาะพื้นที่. ส่วนส่งเสริมการปลูกป่า, ขอนแก่น.
- Yamane T. 1973. *Statistics: An Introductory Analysis*. 3rd ed., Harper International Edition, Tokyo.